

Professional Ethics of Primary School Teachers in District 4 of Qom Province's Education Department

Fereshteh Zand

Master's degree, curriculum planning department, Qom branch, Islamic Azad University, Qom, Iran.
f.zand611@gmail.com

Abstract

The aim of the present research was to determine the status of professional ethics among primary school teachers in District 4 of Qom Province's Education Department. This research is applied in terms of its objectives and descriptive-survey in terms of data collection. The statistical population included 1,625 primary school teachers from District 4 of Qom Province who were teaching during the 2021-2022 academic year. The sample consisted of 311 teachers, selected through stratified random sampling based on Cochran's formula. Data were collected using the standard professional ethics questionnaire by Ghanbarpour, Abbasian, Arasteh, and Nowabrahim (2018), with a reliability score of 0.963 based on Cronbach's alpha. Descriptive and inferential analysis of the data was conducted using one-sample t-tests, independent sample t-tests, and Levene's test through SPSS software. The results showed that the status of professional ethics, moral spirituality, ethical character, and self-awareness of teachers is above average. Ethical responsibility towards students, ethical responsibility towards parents and supervisors, professional ethics of teachers, ethical responsibility towards the profession and colleagues are in a favorable condition. The ethical responsibility towards the organization and administration is also above average. There was no significant difference in the professional ethics of male and female teachers, nor was there a significant difference in professional ethics across different educational levels.

Keywords: Professional ethics, Teachers, Primary schools, Qom Province.

اخلاق حرفه‌ای معلمان مدارس ابتدایی آموزش و پرورش ناحیه (۴) استان قم

فرشته زند

کارشناسی ارشد، گروه برنامه‌ریزی درسی، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران. f.zand611@gmail.com

چکیده

هدف پژوهش حاضر تعیین وضعیت اخلاق حرفه‌ای معلمان مدارس ابتدایی ناحیه (۴) آموزش و پرورش استان قم بود. این پژوهش از نظر اهداف، کاربردی و به لحاظ شیوه گردآوری داده‌ها، توصیفی پیمایشی است. جامعه آماری پژوهش ۱۶۲۵ نفر از معلمان مدارس ابتدایی آموزش و پرورش ناحیه (۴) استان قم هستند، که در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ مشغول تدریس بودند. نمونه آماری ۳۱۱ نفر بودند که براساس فرمول کوکران و به شیوه تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند. برای گردآوری داده‌ها از پرسش‌نامه استاندارد اخلاق حرفه‌ای قنبرپور، عباسیان، آراسته، و نوابراهیم (۱۳۹۷) با پایایی ۰.۹۶۳ براساس آلفای کرونباخ استفاده شد. تجزیه و تحلیل توصیفی و استنباطی داده‌ها مطابق آزمون تی تک‌نمونه‌ای و تی برای مقایسه میانگین دو گروه مستقل و آزمون لون در قالب نرم‌افزار SPSS نشان داد، وضعیت اخلاق حرفه‌ای، معنویت اخلاق حرفه‌ای، شخصیت اخلاقی و خودشناسی معلمان، بالاتر از حد متوسط است. مسئولیت اخلاقی در قبال دانش‌آموزان، مسئولیت اخلاقی در قبال اولیاء و سرپرستان، اخلاق حرفه‌ای معلمان، مسئولیت اخلاقی در قبال حرفه و همکاران، در معلمان از وضعیت مطلوبی برخوردار است. مسئولیت اخلاقی در قبال سازمان و اداره بالاتر از حد متوسط قرار دارد. بین اخلاق حرفه‌ای معلمان زن و مرد تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. بین اخلاق حرفه‌ای معلمان سطوح مختلف تحصیلی نیز تفاوت معنی‌داری وجود ندارد.

کلیدواژه‌ها: اخلاق حرفه‌ای، معلمان، مدارس ابتدایی، استان قم.

۱. مقدمه

موفقیت هر نظام آموزشی در حد زیادی به دانش و اخلاق حرفه‌ای معلم بستگی دارد. در آرمان‌های مطرح شده از طرف صاحب‌نظران برای نظام‌های تعلیم و تربیت در قرن بیست و یکم، از معلم به‌عنوان تکیه‌گاه هر تغییر و تحولی یاد می‌شود (کریمی آکاری^۱، ۲۰۱۹). در تحقیق‌های آموزشی اخیر، اصطلاح اخلاق حرفه‌ای برای توصیف پیش‌نیازهای خاصی استفاده می‌شود که معلمان برای موفقیت در کار لازم دارند. فرض بر این است که این مهارت‌ها می‌تواند آموخته و تدریس شود. اخلاق حرفه‌ای شامل دارا بودن دانش حرفه‌ای و همچنین جنبه‌های انگیزشی و عاطفی است (ارن و راکپیاوغلو سویلمیز^۲، ۲۰۲۱). براساس مدل رشدی اخلاق حرفه‌ای معلمان، به نظر می‌رسد ویژگی‌های روان‌شناختی معلم نقش مهمی برای به دست آوردن فرصت‌های یادگیری ایفا کند. علاوه بر این، پیشنهاد شده است که فراتر از دانش موضوعی خاص، جنبه‌های بیشتری از معلم مانند باور معلمان و ویژگی‌های انگیزشی و عاطفی، پیش‌نیازهای مهمی برای آموزش و انگیزه دادن به دانش‌آموزان می‌باشند. مهارت‌های آموزشی، تنها فنون مکانیکی کار نیستند، بلکه خود، فعالیت ضروری روزمره معلم هستند که به‌وسیله آن، از زمان و انرژی استفاده بهینه می‌شود و از این طریق در زمان معلم برای آموزش موارد مهم‌تر، صرفه‌جویی می‌گردد. در عین حال، آن‌ها به مجموعه‌ای از اصول نظری و داده‌های تحقیقاتی اشاره می‌کنند که منجر به فنون و استراتژی‌های مختلفی می‌شود و معلم آن را انتخاب و بسته به شرایط به کار می‌گیرد (رازانی، ۱۳۹۴).

راستگو و عبدالهی (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان «نقش اخلاق حرفه‌ای معلمان در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان (یک مرور نظام‌مند)» نشان دادند که اخلاق حرفه‌ای معلمان در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان نقش مهم و اساسی دارد. تربت (۱۴۰۰)، در پژوهشی با عنوان «بررسی نقش اخلاق حرفه‌ای در اثربخشی مدارس سما استان هرمزگان (مطالعه موردی: معلمان مدارس سما استان هرمزگان)» نشان داد که ضریب همبستگی اخلاق حرفه‌ای معلمان با اثربخشی مدارس (۰/۴۸۲) در سطح آلفای (۰/۰۰۱) است. لذا بین مکارم اخلاق (اخلاق حرفه‌ای) معلمان با اثربخشی مدارس سما استان هرمزگان رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

دیگر، وولف و بلچر^۳ (۲۰۲۱)، در پژوهشی با عنوان «بررسی سیستماتیک سی ساله اخلاق حرفه‌ای و آمادگی معلم» نشان دادند که اخلاق حرفه‌ای در معلمان با آمادگی در معلمان، رابطه

1. Karami-Akkary

2. Eren & Rakipaoglu Suilmiz

3. Decker, Wolfe & Belche

مستقیم و معناداری دارد. لوسیک و میلر^۱ (۲۰۲۱)، در پژوهشی با عنوان «پذیرش سیستم مدیریت یادگیری در مدارس: بررسی تأثیر بر اخلاق حرفه‌ای معلمان»، نشان دادند که اخلاق حرفه‌ای بر یادگیری دانش‌آموزان در مدارس موثر است. ناماتووا و گالوان^۲ (۲۰۲۱)، در پژوهشی با عنوان «اخلاق حرفه‌ای و یکپارچگی آموزشی» نشان دادند که اخلاق حرفه‌ای در چگونگی آموزش معلمان و یادگیری دانش‌آموزان موثر است.

با شناسایی مؤلفه‌های اخلاق حرفه‌ای معلمان می‌توان گامی اساسی در تدوین منشور اخلاقی برای این گروه شغلی برداشت.

از آنجایی که کلیه عوامل و مقوله‌های شناخته شده برای مؤلفه‌های اخلاق حرفه‌ای معلمان در ابعاد فردی، سازمانی، و اجتماعی فرآیند یاددهی-یادگیری جای می‌گیرند، بنابراین تمام عوامل در زیرمجموعه این ابعاد سازمان یافته‌اند.

بُعد فردی: منظور از بُعد فردی، کلیه عوامل مرتبط با شخص مدرس است. عوامل و ویژگی‌های فردی از مؤلفه‌های اثرگذار مهم در اخلاق حرفه‌ای معلمان و مدرسان می‌باشد (محمد داودی و بهادری، ۱۳۹۶). مؤلفه‌های اخلاق حرفه‌ای معلمان در این بُعد، حول محورهای ویژگی‌های شخصیتی، مهارت‌های ادراکی، تعهد دینی، و آراستگی ظاهری سازمان یافته است. با نگاهی کل‌نگر به یافته‌های پژوهش‌های مختلف می‌توان دریافت که در میان محورهای یاد شده، بیشتر به مؤلفه‌های شخصیتی معلمان تأکید گردیده و کمتر به مهارت‌های ادراکی توجه شده که آن هم محدود به چند تحقیق که بیشتر آنها مربوط به سال‌های اخیر می‌باشند، است (سبحانی‌نژاد و همکاران، ۱۳۹۳).

بُعد سازمانی: امروزه رعایت اخلاق حرفه‌ای در سازمان‌ها یک مزیت رقابتی محسوب می‌شود (محمد داودی و بهادری، ۱۳۹۶). می‌توان همه مؤلفه‌های اخلاقی معلمان در این بُعد را در محورهای تعهد تعامل خلاصه کرد. این مهم تأکید بیشتر بر تعاملات درون سازمان‌های آموزشی، و بویژه تعهد حرفه‌ای معلمان و عوامل اثرگذار بر آن در سطوح مدیریتی میانه کلان نظام‌های آموزشی را می‌رساند.

بُعد اجتماعی: احترام به ارزش‌های فرهنگی، درک بنیادی از تنوع فرهنگی ا جمله شایستگی‌های دست‌اندرکاران امر آموزش است. یافته‌های پژوهش‌های مختلف در این بُعد را می‌توان در محورهای توجه به ارزش‌های اجتماعی، و مناسبات اجتماعی معلمان خلاصه کرد. به عبارت ساده‌تر، احترام و ارزش‌ها، هنجارهای اجتماعی و توجه به نشر و آموزش آن از مؤلفه‌های اخلاقی معلمان است. این مهم در سایه مناسبات اجتماعی معلم شکل می‌گیرد و در نهایت باعث بهبود منزلت اجتماعی

1. Lossec & Millar

2. Namatovu & Gallavan

معلمان می‌شود (چاپمن و همکاران، ۲۰۱۳).

بُعد فرآیند یاددهی یادگیری: در این بُعد یافته‌های پژوهش‌های مختلف در محورهای اصلی فرآیند یاددهی یادگیری شامل رعایت قوانین آموزشی، محتوا، تدریس، و ارزشیابی پژوهش سازمان یافت.

کار و عمل از نظر اسلام بسیار محترم و مورد تکریم است؛ زیرا احترام و قابل تکریم بودن یک چیزی، تابع نتیجه آن چیز است. وقتی که به نتیجه کار و زحمت توجه می‌کنیم، می‌بینیم که نتیجه کار تنها خلاصی از فقر و گرسنگی نیست؛ بلکه چندین نتیجه دیگر هم به دنبال دارد؛ از جمله اینکه کار بر عزت و شخصیت انسان می‌افزاید و او را در نظرش محترم می‌نماید؛ یعنی حس احترام به ذات و اعتماد به شخصیت در او ایجاد می‌کند و بدیهی است که هر چیزی که باعث محترم شدن شخصیت انسان در نظر خودش و در نظر دیگران باشد، خودش محترم و شایسته تکریم و تعظیم بوده و به همین دلیل است که در اسلام کار مورد احترام و شایسته تکریم است (نعمتی، ۱۳۹۸).

نگاه اسلام به کار، نگاه زیبا و بسیار سازنده‌ای است که در روایات و احادیث بدان جهت داده شده و بالتبع به مقام کارگر اهمیت فراوانی داده و در مقابل از بیکاری و تبلی بسیار مذمت شده و نگاه اسلام به تبلی و بیکاری نگاه طردکننده‌ای است. ثانیاً، کار دارای آثار جسمی و فوائد روحانی فراوانی است که البته در تهذیب اخلاق هر انسانی دارای آثار فراوانی می‌باشد که یکی از مهم‌ترین آثار کار، نفی هرزگی و ولگردی می‌باشد که انسان را از نزدیک شدن به گناه باز می‌دارد. ثالثاً، کار در اسلام دارای اخلاق و آداب باطنی است. یکی از مهم‌ترین آنها انجام کار برای خداوند و اخلاص است که در جهان امروز به این مسئله اصلاً اهمیتی داده نشده است؛ با توجه به نگاه و دیدگاه اسلام به کار در جامعه انسانی، به این قضیه می‌رسیم که هدف اسلام علاوه بر فوائد اقتصادی کار، ساختن انسان و تهذیب اخلاق او می‌باشد و نگاه این دین فقط ساختن جامعه و سود و درآمد نمی‌باشد. نقش کار در تقویت و تهذیب خلق و خوی انسان آشکار بوده است؛ زیرا کار مسئولیت است و هر کس از این مسئولیت آگاه شود و به ادای وظیفه پردازد، از بیکاری و بی‌مبالاتی دور می‌شود و از مفاسد فراغت و زیان‌های پرداختن به لهو و لعب در امان می‌ماند. بدین گونه نیروهای اخلاقی او شکفته می‌شود و نفس او مهذب می‌گردد.

۲. روش تحقیق

تحقیق حاضر از نظر هدف، کاربردی است؛ به لحاظ شیوه گردآوری داده‌ها، توصیفی از نوع پیمایشی است. جامعه آماری پژوهش حاضر نیز شامل کلیه معلمان مدارس ابتدایی آموزش و پرورش

ناحیه (۴) استان قم هستند که در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ مشغول تدریس بودند که با توجه به آمار منتشر شده از سازمان آموزش و پرورش ناحیه (۴) استان قم حدود ۱۶۲۵ نفر برآورد شده است. نمونه آماری ۳۱۱ نفر بوده که براساس فرمول کوکران و به شیوه تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند. برای گردآوری داده‌های مورد نیاز از پرسش‌نامه استاندارد اخلاق حرفه‌ای قنبرپور و همکاران (۱۳۹۷) استفاده شد. این پرسش‌نامه دارای دو بخش عمومی و تخصصی است. بخش عمومی پنج سوال دارد که به اطلاعات کلی و جمعیت‌شناختی می‌پردازد. بخش تخصصی هشت بُعد دارد و هر بُعد شامل پنج سوال است. سوال‌های ۱-۳ بُعد معنویت، سوال‌های ۴-۹ بُعد شخصیت، سوال‌های ۱۰-۱۲ بُعد خودشناسی، سوال‌های ۱۳-۱۹ بُعد مسئولیت اخلاقی در قبال دانش‌آموزان، سوال‌های ۲۰-۲۴ بُعد مسئولیت اخلاقی در قبال اولیاء و سرپرستان، سوال‌های ۲۵-۴۱ بُعد مسئولیت اخلاقی در قبال حرفه و همکاران، سوال‌های ۴۲-۴۷ بُعد مسئولیت اخلاقی در قبال سازمان و اداره و سوال‌های ۴۸-۵۵ بُعد مسئولیت اجتماعی معلمان را مورد سنجش قرار می‌دهند. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها علاوه بر روش‌های توصیفی (فراوانی، درصد، میانگین و انحراف معیار) از روش‌های استنباطی از جمله آزمون کلموگروف اسمیرنوف برای بررسی نرمال بودن داده‌ها، آلفای کرونباخ برای پایایی ابزار پژوهش، و برای تصمیم‌گیری در مورد رد یا قبولی فرضیه‌های ۱ تا ۸ از آزمون تی تک‌نمونه‌ای و برای فرضیه‌های ۹ و ۱۰ به ترتیب از آزمون تی، برای مقایسه دو گروه مستقل و تحلیل واریانس در قالب نرم‌افزار تحلیل آماری SPSS استفاده شد. همچنین برای بررسی یکسانی واریانس‌ها از آزمون لون استفاده گردید.

۳. یافته‌های پژوهش

سوال اصلی پژوهش: وضعیت اخلاق حرفه‌ای معلمان مدارس ابتدایی ناحیه (۴) آموزش و پرورش استان قم چگونه است؟

جدول ۱- آزمون تی تک‌نمونه‌ای اخلاق حرفه‌ای معلمان

متغیر	تعداد نمونه	حد متوسط	میانگین	انحراف استاندارد	مقدار T	درجه آزادی	p-value
اخلاق حرفه‌ای معلمان	۳۱۱	۳	۳٫۷	۰٫۴۶	۲۶٫۷۵	۳۱۰	۰/۰۰۱

مطابق با جدول (۱)، میانگین نمره پاسخ‌گویان در اخلاق حرفه‌ای معلمان از متوسط نمره این مؤلفه (عدد ۳) به شکل معناداری بالاتر است؛ به عبارت دیگر، میانگین اخلاق حرفه‌ای معلمان در حد بالاتر از حد متوسط قرار دارد. میانگین این متغیر برابر با ۳٫۷ می‌باشد که در مقایسه با حد نقطه خشی (۳) به صورت قابل قبولی بالاتر می‌باشد. میزان انحراف معیار برابر با ۰٫۴۶ می‌باشد که چون

پایین‌تر از (۱) است، دارای میزان قابل قبولی می‌باشد. مقدار t بدست آمده نیز برابر با $۲۶/۷۵$ است. بنابراین، وضعیت اخلاق حرفه‌ای معلمان مدارس ابتدایی ناحیه (۴) آموزش و پرورش استان قم در حد متوسط قرار ندارد.

سوال فرعی اول: وضعیت مولفه معنویت اخلاق حرفه‌ای معلمان مدارس ابتدایی ناحیه (۴) آموزش و پرورش استان قم چگونه است؟

جدول ۲- آزمون تی تک نمونه‌ای مولفه معنویت اخلاق حرفه‌ای معلمان

متغیر	تعداد نمونه	حد متوسط	میانگین	انحراف استاندارد	T مقدار	درجه آزادی	p-value
مولفه معنویت اخلاق حرفه‌ای معلمان	۳۱۱	۳	۳,۷۴	۰,۶۷	۱۹,۲۹۷	۳۱۰	۰/۰۰۱

مطابق با جدول (۲) میانگین نمره پاسخ‌گویان در مولفه معنویت اخلاق حرفه‌ای معلمان از متوسط نمره این مؤلفه (عدد ۳) به شکل معناداری بالاتر است؛ به عبارت دیگر، میانگین مولفه معنویت اخلاق حرفه‌ای معلمان در حد بالاتر از حد متوسط قرار دارد. میانگین این متغیر برابر با $۳/۷۴$ می‌باشد که در مقایسه با حد متوسط (۳) به صورت قابل قبولی بالاتر می‌باشد. میزان انحراف معیار برابر با $۰/۶۷$ می‌باشد که چون پایین‌تر از (۱) است، دارای میزان قابل قبولی می‌باشد. مقدار t بدست آمده نیز برابر با $۱۹/۲۹۷$ می‌باشد. بنابراین، وضعیت مولفه معنویت اخلاق حرفه‌ای معلمان مدارس ابتدایی ناحیه (۴) آموزش و پرورش استان قم در حد متوسط قرار ندارد.

سوال فرعی دوم: وضعیت مولفه شخصیت اخلاق حرفه‌ای معلمان مدارس ابتدایی ناحیه ۴ آموزش و پرورش استان قم چگونه است؟ که نتایج در جدول شماره (۳) ارائه شده است.

جدول ۳- آزمون تی تک نمونه‌ای مولفه شخصیت اخلاق حرفه‌ای معلمان

متغیر	تعداد نمونه	حد متوسط	میانگین	انحراف استاندارد	T مقدار	درجه آزادی	p-value
مولفه شخصیت اخلاق حرفه‌ای معلمان	۳۱۱	۳	۳,۳۳	۰,۶۷	۸,۶۰۶	۳۱۰	۰/۰۰۱

مطابق با جدول (۳) میانگین نمره پاسخ‌گویان در مولفه شخصیت اخلاق حرفه‌ای معلمان از متوسط نمره این مؤلفه (عدد ۳) به شکل معناداری بالاتر است؛ به عبارت دیگر، میانگین مولفه شخصیت اخلاق حرفه‌ای معلمان در حد بالاتر از حد متوسط قرار دارد. میانگین این متغیر برابر با $۳/۳۳$ می‌باشد که در مقایسه با حد متوسط (۳) به صورت قابل قبولی بالاتر می‌باشد. میزان انحراف معیار برابر با $۰/۶۷$ می‌باشد که چون پایین‌تر از (۱) است، دارای میزان قابل قبولی می‌باشد. مقدار T بدست آمده نیز برابر با $۸/۶۰۶$ است. بنابراین، وضعیت مولفه شخصیت اخلاق حرفه‌ای معلمان

مدارس ابتدایی ناحیه (۴) آموزش و پرورش استان قم در حد متوسط قرار ندارد.

سوال فرعی سوم پژوهش: وضعیت مولفه خودشناسی اخلاق حرفه‌ای معلمان مدارس ابتدایی ناحیه (۴) آموزش و پرورش استان قم چگونه است؟

جدول ۴- آزمون تی تک نمونه‌ای مولفه خودشناسی اخلاق حرفه‌ای معلمان

متغیر	تعداد نمونه	حد متوسط	میانگین	انحراف استاندارد	مقدار T	درجه آزادی	p-value
مولفه خودشناسی اخلاق حرفه‌ای معلمان	۳۱۱	۳	۳٫۸۹	۰٫۵۵	۲۸٫۶۷۶	۳۱۰	۰/۰۰۱

مطابق با جدول (۴)، میانگین نمره پاسخ‌گویان در مولفه خودشناسی اخلاق حرفه‌ای معلمان از متوسط نمره این مؤلفه (عدد ۳) به شکل معناداری بالاتر است؛ به عبارت دیگر، میانگین مولفه خودشناسی اخلاق حرفه‌ای معلمان در حد بالاتر از حد متوسط قرار دارد. میانگین این متغیر برابر با ۳٫۸۹ می‌باشد که در مقایسه با حد متوسط (۳) به صورت قابل قبولی بالاتر می‌باشد. میزان انحراف معیار برابر با ۰٫۵۵ می‌باشد که چون پایین‌تر از (۱) است، دارای میزان قابل قبولی می‌باشد. مقدار تی بدست آمده نیز برابر با ۲۸٫۶۷۶ می‌باشد. بنابراین، وضعیت مولفه خودشناسی اخلاق حرفه‌ای معلمان مدارس ابتدایی ناحیه (۴) آموزش و پرورش استان قم در حد متوسط قرار ندارد.

سوال فرعی چهارم پژوهش: وضعیت مسئولیت اخلاقی در قبال دانش‌آموزان در اخلاق حرفه‌ای معلمان مدارس ابتدایی ناحیه (۴) آموزش و پرورش استان قم چگونه است؟

جدول ۵- آزمون تی تک نمونه‌ای مسئولیت اخلاقی

در قبال دانش‌آموزان در اخلاق حرفه‌ای معلمان

متغیر	تعداد نمونه	حد متوسط	میانگین	انحراف استاندارد	مقدار T	درجه آزادی	p-value
مسئولیت اخلاقی در قبال دانش‌آموزان، در اخلاق حرفه‌ای معلمان	۳۱۱	۳	۳٫۹۹	۰٫۵۸	۳۰٫۳۱۹	۳۱۰	۰/۰۰۱

مطابق با جدول (۵)، میانگین نمره پاسخ‌گویان در مسئولیت اخلاقی در قبال دانش‌آموزان، در اخلاق حرفه‌ای معلمان از متوسط نمره این مؤلفه (عدد ۳) به شکل معناداری بالاتر است؛ به عبارت دیگر، میانگین مسئولیت اخلاقی در قبال دانش‌آموزان، در اخلاق حرفه‌ای معلمان در حد بالاتر از حد متوسط قرار دارد. میانگین این متغیر برابر با ۳٫۹۹ می‌باشد که در مقایسه با حد متوسط (۳) به صورت قابل قبولی بالاتر می‌باشد. میزان انحراف معیار برابر با ۰٫۵۸ می‌باشد که چون پایین‌تر از (۱) است، دارای میزان قابل قبولی می‌باشد. مقدار تی بدست آمده نیز برابر با ۳۰٫۳۱۹ می‌باشد. بنابراین، وضعیت مسئولیت اخلاقی در قبال دانش‌آموزان، در اخلاق حرفه‌ای معلمان مدارس ابتدایی ناحیه

(۴) آموزش و پرورش استان قم در حد متوسط قرار ندارد.

سوال فرعی پنجم پژوهش: وضعیت مسئولیت اخلاقی در قبال اولیاء و سرپرستان اخلاق حرفه‌ای معلمان مدارس ابتدایی ناحیه (۴) آموزش و پرورش استان قم چگونه است؟

جدول ۶- آزمون تی تک نمونه‌ای مسئولیت اخلاقی در قبال اولیاء و سرپرستان اخلاق حرفه‌ای معلمان

متغیر	تعداد نمونه	حد متوسط	میانگین	انحراف استاندارد	مقدار T	درجه آزادی	p-value
مسئولیت اخلاقی در قبال اولیاء و سرپرستان اخلاق حرفه‌ای معلمان	۳۱۱	۳	۳٫۵۴	۰٫۷۵	۱۲٫۷۶۷	۳۱۰	۰/۰۰۱

مطابق با جدول (۶)، میانگین نمره پاسخ‌گویان در مسئولیت اخلاقی در قبال اولیاء و سرپرستان اخلاق حرفه‌ای معلمان از متوسط نمره این مؤلفه (عدد ۳) به شکل معناداری بالاتر است؛ به عبارت دیگر، میانگین مسئولیت اخلاقی در قبال اولیاء و سرپرستان اخلاق حرفه‌ای معلمان در حد بالاتر از حد متوسط قرار دارد. میانگین این متغیر برابر با $۳/۵۴$ می‌باشد که در مقایسه با حد متوسط (۳) به صورت قابل قبولی بالاتر می‌باشد. میزان انحراف معیار برابر با $۰/۷۵$ می‌باشد که چون پایین‌تر از (۱) است، دارای میزان قابل قبولی می‌باشد. مقدار تی بدست آمده نیز برابر با $۱۲/۷۶۷$ می‌باشد. بنابراین، وضعیت مسئولیت اخلاقی در قبال اولیا و سرپرستان معلمان مدارس ابتدایی ناحیه (۴) آموزش و پرورش استان قم در حد متوسط قرار ندارد.

سوال فرعی ششم پژوهش: وضعیت مسئولیت اخلاقی در قبال حرفه و همکاران معلمان مدارس ابتدایی ناحیه (۴) آموزش و پرورش استان قم چگونه است؟

جدول ۷- آزمون تی تک نمونه‌ای مسئولیت اخلاقی در قبال حرفه و همکاران اخلاق حرفه‌ای معلمان

متغیر	تعداد نمونه	حد متوسط	میانگین	انحراف استاندارد	مقدار T	درجه آزادی	p-value
مسئولیت اخلاقی در قبال حرفه و همکاران در اخلاق حرفه‌ای معلمان	۳۱۱	۳	۳٫۷۵	۰٫۵۲	۲۵٫۵۰۲	۳۱۰	۰/۰۰۱

مطابق با جدول (۷) میانگین مسئولیت اخلاقی در قبال حرفه و همکاران اخلاق حرفه‌ای معلمان در حد بالاتر از حد متوسط قرار دارد. میانگین این متغیر برابر با $۳/۷۵$ می‌باشد که در مقایسه با حد متوسط (۳) به صورت قابل قبولی بالاتر می‌باشد. میزان انحراف معیار برابر با $۰/۵۲$ می‌باشد که چون پایین‌تر از (۱) است، دارای میزان قابل قبولی می‌باشد. مقدار تی بدست آمده نیز برابر با $۲۵/۵۰۲$ می‌باشد.

سوال فرعی هفتم پژوهش: وضعیت مسئولیت اخلاقی در قبال سازمان و اداره، در اخلاق حرفه‌ای معلمان مدارس ابتدایی ناحیه (۴) آموزش و پرورش استان قم چگونه است؟

جدول ۸- آزمون تی تک نمونه‌ای مسئولیت اخلاقی در قبال سازمان و اداره در اخلاق حرفه‌ای معلمان

متغیر	تعداد نمونه	حد متوسط	میانگین	انحراف استاندارد	مقدار T	درجه آزادی	p-value
مسئولیت اخلاقی در قبال سازمان و اداره، در اخلاق حرفه‌ای معلمان	۳۱۱	۳	۵.۳	۰.۷	۱۲,۵۸۹	۳۱۰	۰/۰۰۱

مطابق با جدول (۸) میانگین مسئولیت اخلاقی در قبال سازمان و اداره، در اخلاق حرفه‌ای معلمان در حد بالاتر از حد متوسط قرار دارد. میانگین این متغیر برابر با $۳/۵$ می‌باشد که در مقایسه با حد متوسط (۳) به صورت قابل قبولی بالاتر می‌باشد. میزان انحراف معیار برابر با $۰/۷$ می‌باشد که چون پایین‌تر از (۱) است، میزان قابل قبولی است. مقدار تی بدست آمده نیز برابر با $۱۲/۵۸۹$ می‌باشد. بنابراین، وضعیت مسئولیت اخلاقی در قبال سازمان و اداره در اخلاق حرفه‌ای معلمان مدارس ابتدایی ناحیه (۴) آموزش و پرورش استان قم در حد متوسط قرار دارد.

سوال فرعی هشتم: وضعیت مسئولیت اجتماعی معلمان در اخلاق حرفه‌ای معلمان مدارس ابتدایی ناحیه (۴) آموزش و پرورش استان قم چگونه است؟

جدول ۹- آزمون تی تک‌نمونه‌ای مسئولیت اجتماعی معلمان در اخلاق حرفه‌ای معلمان

متغیر	تعداد نمونه	حد متوسط	میانگین	انحراف استاندارد	مقدار T	درجه آزادی	p-value
مسئولیت اجتماعی معلمان در اخلاق حرفه‌ای معلمان	۳۱۱	۳	۳,۷۳	۰,۶۸	۱۸,۷۸۱	۳۱۰	۰/۰۰۱

مطابق با جدول (۹)، میانگین نمره پاسخ‌گویان به مسئولیت اجتماعی معلمان در اخلاق حرفه‌ای معلمان از متوسط نمره این مؤلفه (عدد ۳) به شکل معناداری بالاتر است؛ به عبارت دیگر، میانگین مسئولیت اجتماعی معلمان در اخلاق حرفه‌ای معلمان در حد بالاتر از حد متوسط قرار دارد. میانگین این متغیر برابر با $۳/۷۳$ می‌باشد که در مقایسه با حد متوسط (۳) به صورت قابل قبولی بالاتر می‌باشد. میزان انحراف معیار برابر با $۱۸/۷۸۱$ می‌باشد که چون پایین‌تر از (۱) است، میزان قابل قبولی است. مقدار تی بدست آمده نیز برابر با $۱۸/۷۸۱$ می‌باشد. بنابراین، وضعیت مسئولیت اجتماعی معلمان در اخلاق حرفه‌ای معلمان مدارس ابتدایی ناحیه (۴) آموزش و پرورش استان قم در حد متوسط قرار دارد.

سوال فرعی نهم پژوهش: آیا بین اخلاق حرفه‌ای معلمان زن و مرد مدارس ابتدایی ناحیه (۴) آموزش و پرورش استان قم تفاوت معنی داری وجود دارد؟

جدول ۱۰- تاثیر آزمون تی مستقل جنسیت بر اخلاق حرفه‌ای معلمان

متغیر	میانگین	انحراف معیار	آماره t	درجه آزادی	P-value
مرد	۳,۶۷	۰,۴۵	-۱,۶۷۱	۳۰۹	۰,۰۹۶
زن	۳,۷۶	۰,۴۸			

با توجه به مقدار آماره تی (-۱/۶۷۱) و درجه آزادی (۳۰۹) در سطح p -value بالاتر از ۰/۰۵، میانگین نمرات جوانان مرد و زن نسبت به اخلاق حرفه‌ای معلمان در یک سطح است. بنابراین، بین مردان و زنان و اخلاق حرفه‌ای معلمان تفاوت معناداری وجود ندارد. همچنین بین اخلاق حرفه‌ای معلمان زن و مرد مدارس ابتدایی ناحیه (۴) آموزش و پرورش استان قم تفاوت معنی دار وجود دارد.

سوال فرعی دهم پژوهش: آیا بین اخلاق حرفه‌ای معلمان مدارس ابتدایی ناحیه (۴) آموزش و پرورش استان قم با سطوح تحصیلی مختلف، تفاوت معنی داری وجود دارد؟ از آنجایی که در این قسمت متغیر مستقل بیش از دو گروه است و تحلیل واریانس برای مقایسه میانگین‌های دو یا چند گروه بکار می‌رود، بنابراین، برای بررسی تأثیر سطح تحصیلات بر اخلاق حرفه‌ای معلمان، از آزمون تحلیل واریانس یک طرفه استفاده شده است.

جدول ۱۱- تحلیل واریانس تأثیر سطح تحصیلات بر اخلاق حرفه‌ای معلمان

وضعیت	p-value	آماره f	انحراف معیار	میانگین	متغیر
عدم وجود تفاوت	۰,۱۸	۱,۷۲۳	۰,۴۹	۳,۶۵	فوق دیپلم و پایین‌تر
			۰,۶۷	۳,۶۷	لیسانس
			۰,۴۴	۳,۷۷	فوق لیسانس و بالاتر

با توجه به اینکه مقدار p -value بالاتر از ۰/۰۵ است، یعنی میانگین سطوح مختلف تحصیلات نسبت به میزان اخلاق حرفه‌ای معلمان در یک سطح است، بنابراین، بین سطوح مختلف تحصیلی و اخلاق حرفه‌ای معلمان تفاوت معناداری وجود ندارد. همچنین بین اخلاق حرفه‌ای معلمان مدارس ابتدایی ناحیه (۴) آموزش و پرورش استان قم با سطوح تحصیلی مختلف، تفاوت معنی داری وجود دارد.

۴. نتیجه‌گیری

از آنجا که دانش‌آموزان از معلمان الگو گرفته و در مدارس فقط آموزش صورت نمی‌گیرد،

بنابراین، وجود معلمانی که از نظر اخلاق و رفتار توانمند و درست باشند، لازم است. معلم اخلاق مند ضمن اینکه خود از اخلاق برخوردار است، می‌تواند اخلاق را به دانش‌آموزان نیز آموزش دهد. معلم مهم‌ترین فرد در نظام آموزشی است؛ چراکه مسئول اجرایی بوده و حتی می‌تواند برنامه آموزشی بد را نیز با خلاقیت و مهارت خود به صورت مناسبی به اجرا درآورد و نتیجه بهتری را بگیرد. نقش معلم چنان مهم است که اگر اشتباه انتخاب شود، نتیجه برنامه آموزشی عالی را نیز خراب می‌کند.

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد، میانگین اخلاق حرفه‌ای معلمان در حد بالاتر از حد متوسط قرار دارد. میانگین این متغیر برابر با $3/7$ می‌باشد که در مقایسه با حد متوسط (۳) به صورت قابل قبولی بالاتر می‌باشد. میزان انحراف معیار برابر با $0/46$ می‌باشد که چون پایین‌تر از (۱) است، میزان قابل قبولی است. مقدار تی بدست آمده نیز برابر با $26/75$ می‌باشد. میانگین نمره پاسخ‌گویان در مولفه معنویت اخلاق حرفه‌ای معلمان (فرضیه فرعی اول) از متوسط نمره این مؤلفه (عدد ۳) به شکل معناداری بالاتر است؛ به عبارت دیگر، میانگین مولفه معنویت اخلاق حرفه‌ای معلمان در حد بالاتر از حد متوسط قرار دارد. میانگین این متغیر برابر با $3/74$ می‌باشد که در مقایسه با حد متوسط (۳) به صورت قابل قبولی بالاتر می‌باشد. میزان انحراف معیار برابر با $0/67$ می‌باشد که چون پایین‌تر از (۱) است، میزان قابل قبولی است. مقدار تی بدست آمده نیز برابر با $19/297$ می‌باشد. همچنین میانگین مولفه شخصیت اخلاق حرفه‌ای معلمان در حد بالاتر از حد متوسط قرار دارد. میانگین این متغیر برابر با $3/33$ می‌باشد که در مقایسه با حد متوسط (۳) به صورت قابل قبولی بالاتر می‌باشد. میزان انحراف معیار برابر با $0/67$ می‌باشد که چون پایین‌تر از (۱) است، میزان قابل قبولی است. مقدار تی بدست آمده نیز برابر با $8/606$ می‌باشد.

میانگین نمره پاسخ‌گویان در مولفه خودشناسی اخلاق حرفه‌ای معلمان (فرضیه فرعی سوم) از متوسط نمره این مؤلفه (عدد ۳) به شکل معناداری بالاتر است؛ به عبارت دیگر، میانگین مولفه خودشناسی اخلاق حرفه‌ای معلمان در حد بالاتر از حد متوسط قرار دارد. میانگین این متغیر برابر با $3/89$ می‌باشد که در مقایسه با حد متوسط (۳) به صورت قابل قبولی بالاتر می‌باشد. میزان انحراف معیار برابر با $0/55$ می‌باشد که چون پایین‌تر از (۱) است، میزان قابل قبولی است. مقدار تی بدست آمده نیز برابر با $28/676$ می‌باشد. میانگین مسئولیت اخلاقی در قبال دانش‌آموزان در اخلاق حرفه‌ای معلمان در حد بالاتر از حد متوسط قرار دارد. میانگین این متغیر برابر با $3/99$ می‌باشد که در مقایسه با حد متوسط (۳) به صورت قابل قبولی بالاتر است. میزان انحراف معیار برابر با $0/58$ می‌باشد که چون پایین‌تر از (۱) است، میزان قابل قبولی می‌باشد. مقدار تی بدست آمده نیز برابر با

۳۰/۳۱۹ می‌باشد.

میانگین نمره پاسخ‌گویان در مسئولیت اخلاقی در قبال اولیا و سرپرستان اخلاق حرفه‌ای معلمان (فرضیه فرعی پنجم) از متوسط نمره این مؤلفه (عدد ۳) به شکل معناداری بالاتر است؛ به عبارت دیگر، میانگین مسئولیت اخلاقی در قبال اولیا و سرپرستان در اخلاق حرفه‌ای معلمان در حد بالاتر از حد متوسط قرار دارد. میانگین این متغیر برابر با $۳/۵۴$ می‌باشد که در مقایسه با حد متوسط (۳) به صورت قابل قبولی بالاتر می‌باشد. میزان انحراف معیار برابر با $۰/۷۵$ می‌باشد که چون پایین‌تر از (۱) است، میزان قابل قبولی می‌باشد. مقدار تی بدست آمده نیز برابر با $۱۲/۷۶۷$ می‌باشد. میانگین نمره پاسخ‌گویان در مسئولیت اخلاقی در قبال حرفه و همکاران اخلاق حرفه‌ای معلمان (فرضیه فرعی ششم) از متوسط نمره این مؤلفه (عدد ۳) به شکل معناداری بالاتر است. به عبارت دیگر، میانگین مسئولیت اخلاقی در قبال حرفه و همکاران در اخلاق حرفه‌ای معلمان در حد بالاتر از حد متوسط قرار دارد. میانگین این متغیر برابر با $۳/۷۵$ می‌باشد که در مقایسه با حد متوسط (۳) به صورت قابل قبولی بالاتر است. میزان انحراف معیار برابر با $۰/۵۲$ می‌باشد که چون پایین‌تر از (۱) است، میزان قابل قبولی می‌باشد. مقدار تی بدست آمده نیز برابر با $۲۵/۵۰۲$ می‌باشد.

میانگین نمره پاسخ‌گویان به مسئولیت اخلاقی در قبال سازمان و اداره در اخلاق حرفه‌ای معلمان (فرضیه فرعی هفتم) از متوسط نمره این مؤلفه (عدد ۳) به شکل معناداری بالاتر است؛ به عبارت دیگر، میانگین مسئولیت اخلاقی در قبال سازمان و اداره در اخلاق حرفه‌ای معلمان در حد بالاتر از حد متوسط قرار دارد. میانگین این متغیر برابر با $۳/۵$ می‌باشد که در مقایسه با حد متوسط (۳) به صورت قابل قبولی بالاتر است. میزان انحراف معیار برابر با $۰/۷$ می‌باشد که چون پایین‌تر از (۱) است، میزان قابل قبولی می‌باشد. مقدار تی بدست آمده نیز برابر با $۱۲/۵۸۹$ می‌باشد. میانگین نمره پاسخ‌گویان به مسئولیت اجتماعی معلمان در اخلاق حرفه‌ای معلمان (فرضیه فرعی هشتم) از متوسط نمره این مؤلفه (عدد ۳) به شکل معناداری بالاتر است؛ به عبارت دیگر، میانگین مسئولیت اجتماعی معلمان در اخلاق حرفه‌ای معلمان در حد بالاتر از حد متوسط قرار دارد. میانگین این متغیر برابر با $۳/۷۳$ می‌باشد که در مقایسه با حد متوسط (۳) به صورت قابل قبولی بالاتر می‌باشد. میزان انحراف معیار برابر با $۱۸/۷۸۱$ می‌باشد که چون پایین‌تر از (۱) است، میزان قابل قبولی می‌باشد. مقدار تی بدست آمده نیز برابر با $۱۸/۷۸۱$ می‌باشد.

طبق یافته‌های فرضیه فرعی نهم، با توجه به میزان آماره تی ($-۱/۶۷۱$) و درجه آزادی ۳۰۹ در سطح p -value بالاتر از $۰/۰۵$ ، فرض صفر رد نمی‌شود، یعنی میانگین نمرات جوانان مرد و زن نسبت به اخلاق حرفه‌ای معلمان در یک سطح است. بنابراین، بین مردان و زنان و اخلاق حرفه‌ای معلمان

تفاوت معناداری وجود ندارد. در فرضیه فرعی دهم با توجه به اینکه مقدار p -value بالاتر از ۰/۰۵ است، فرض صفر رد نمی‌شود، یعنی میانگین سطوح مختلف تحصیلات نسبت به میزان اخلاق حرفه‌ای معلمان در یک سطح است. بنابراین، بین مردان و زنان و اخلاق حرفه‌ای معلمان تفاوت معناداری وجود ندارد.

لذا با توجه به نتایج این پژوهش پیشنهاد می‌شود:

۱) برای ایجاد شرایطی که موجب رشد حرفه‌ای معلم بشود، محیط آموزشی باید محیطی راحت باشد و انواعی از محرک‌ها و پاداش‌ها را برای آنان فراهم کند تا معلمان در این فرصت‌ها سهم شوند و رشد حرفه‌ای آنان افزایش یابد.

۲) مدیران و مسئولان آموزشی باید برای معلمان برنامه‌های تخصصی مطابق با درس‌هایی که تدریس می‌کنند، بگنجانند. در این صورت اعتماد به نفس معلمان افزایش یافته و موجبات رشد حرفه‌ای آنان فراهم می‌گردد.

۳) به مدیران مدارس پیشنهاد می‌شود با درخواست تسهیلات از آموزش و پرورش در جهت فعالیت موثر مدارس، در آموزش اخلاق حرفه‌ای به معلمان اقدام کنند.

۴) برگزاری کارگاه‌های آموزشی کوتاه مدت و پیاپی برای آشنایی با چگونگی افزایش اخلاق و تعهد حرفه‌ای معلمان می‌تواند موثر واقع شود.

۵) اجرای اقداماتی در جهت سیاست‌گذاری‌های نوین برای برنامه‌های اخلاق حرفه‌ای به طور گسترده، می‌تواند به افزایش آگاهی معلمان در اخلاق حرفه‌ای خود تاثیر بسزایی داشته باشد.

منابع

- تربت، صدیقه (۱۴۰۰). بررسی نقش اخلاق حرفه‌ای در اثربخشی مدارس سما استان هرمزگان (مطالعه موردی: معلمان مدارس سما استان هرمزگان). در: میناب: همایش ملی پژوهش‌های حرفه‌ای در روانشناسی و مشاوره با رویکرد از نگاه معلم.
- رازانی، حسن (۱۳۹۴). بررسی مهارت‌های حرفه‌ای عمومی و اختصاصی معلمان درس ریاضی مقطع راهنمایی شهرستان درود. در: دومین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روانشناسی، مطالعات اجتماعی و فرهنگی.
- راستگو، علی؛ عبداللهی، محمد (۱۴۰۰). نقش اخلاق حرفه‌ای در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان (یک مرور نظام‌مند). در: همایش ملی پژوهش‌های حرفه‌ای در روانشناسی و مشاوره با رویکرد از نگاه معلم.
- سیحانی‌نژاد، مهدی؛ نجفی، حسن؛ جعفری‌هرندی، رضا؛ فرمبهنی‌فراهانی، محسن (۱۳۹۳). مؤلفه‌های اخلاق حرفه‌ای تدریس از دیدگاه دانشجویان: دانشگاه علوم پزشکی قم. راهبرد آموزش در علوم پزشکی، ۷(۶).
- قنبرپور، امید؛ عباسیان، حسین؛ آراسته، حمیدرضا؛ نوابراهیم، عبدالرحیم (۱۳۹۷). طراحی الگوی اخلاق حرفه‌ای معلمان: یک مطالعه آمیخته. نوآوری‌های آموزشی، ۱۸(۶۹).
- محمدداودی، امیرحسین؛ بهادری، سعید (۱۳۹۶). تعیین عوامل مؤثر بر اثربخشی اخلاق حرفه‌ای از دیدگاه معلمان استان قم. رهیافتی‌نودر مدیریت آموزشی، ۸(۳).
- نعمتی، محمود (۱۳۹۸). اخلاق حرفه و کار در اسلام. سایت راسخون.
- Chapman, A., Forster, D. & Buchanan, R. (2013). The Moral Imagination in Pre-service Teachers' Ethical Reasoning. *Australian Journal of Teacher Education*, 38(5), p. 131-143.
- Decker, D.M., Wolfe, J.L. & Belcher, C.K. (2021). A 30-Year Systematic Review of Professional Ethics and Teacher Preparation. *The Journal of Special Education*, 3(5), p. 1-15.
- Eren, A. & Rakıcioğlu-Söylemez, A. (2021). Pre-service teachers' professional commitment, sense of efficacy, and perceptions of unethical teacher behaviours. *The Australian Educational Researcher*, 48(2), p. 337-357.
- Karami-Akkary, R. (2019). Evaluating teacher professional learning in the Arab region; the experience of the TAMAM project. *Teaching and Teacher Education*, No. 85, p. 137-147.
- Lossec, N. & Millar, N. (2021). *Learning Management System Adoption in Schools: A consideration of the impact on teachers' professional ethics*. Master's thesis. Tampere University of Applied Sciences.
- Namatovu, W. & Gallavan, N.P. (2021). Professional Ethics and Pedagogical Integrity. *Online Teaching and Learning for Teacher Educators*, No. 93.